

Megjelenik minden
csütörtökön.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 4 K
Fél évre . . . 2 „
Negyed évre. 1 „

Egyes szám 10 filér

ZSILVÖLGYE

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

A római kath. plebánia
épületében (Templom-
utca). Hivatalos órák
naponta 5—7-ig.

Kéziratokat nem adunk
vissza.

Felelős szerkesztő: Dr. Kiss Kálmán.

Kiadó:
„Zsilvölgye“ lapkiadó-vállalat.

Főmunkatárs: Maderspach Victor.

Szent István király.

Szt. István, első magyar apostoli király tüneményes alakja minden évben megfordul közöttünk. Szelleme körüljár minden aug. 20-án hogy lássa, nyomdokain haladunk-e, nem váltunk-e hűtlenné az ő emlékéhez, az ő zseniális intézkedéseire? Körüljár, hogy lássa, hűséges magyarjai vagyunk-e még, akik tiszteljük apáink hagyományait, vagy elkorcsosodtunk s hitetlen, hazátlan eszméknek hódolunk?

Szent István áldott emléke fölkel most is sirjából. Hitének fényét ráveti minden palotára, minden kunyhóra s ezekben minden szivre, hogy meglássa annak minden rejtekhelyét s hogy így meggyőződést szerezzen: életrevaló-e e nemzet, érdemes-e a további pártfogásra, vagy megérett a Nirvánára?

Erős a meggyőződésünk, hogy most is talál bátor, hitvalló, meggyőződéses szíveket. Ezeket meg ezeket minden osztályban és rangban. De tudjuk, sőt érezzük azt, hogy találni fog közöttünk háládatlan pseudo-magyarokat is, ingadozókat és kétkulacsosokat, akik a pengő pénzért áruba bocsátják elveiket, a haszonért letagadják az ősök dicsőségét, a hamis béke kedvéért veszni engedik a legdrágább kincseket, a szent István által gondviselészerűleg inaugurált kereszténység égtiszta eszményeit. Találni fog kath. magyarokat, akik némák, mikor szólniok kell; akiket a hideg ráz, ha szent István szellemében valamit tenniök kell.

Szent István kereszténnyé, mégpedig

kath. kereszténnyé tette ezt az országot. Hogy léte, fönnállása biztosítva legyen, odaláncolta azt Szent Péter sziklájához. Az oknyomozó történelem egybehangzóan megállapítja, hogy Szent István e cselekedete gondviselészerű volt, mert ha ezt nem teszi, nemzetünk már régen elpusztult volna, vagy a szláv Keletbe olvadt volna. Így azonban a kath. kereszténység védelme alatt megerősödött és ezer évig fönmaradott. Nemcsak léte lett biztosítva, hanem a nyugati műveltséget is átvette, amely föl-emelte, erkölceit meg tisztította s a többi művelt nemzetek közé igtatta.

Ujabb időben retrográd törekvéseket látunk. Azt mondják, hogy a kereszténység behozatala veszedelem volt a magyar hazára nézve s veszedelem ma is; hogy a magyar haza csak akkor lesz nagy, és boldog, ha szent István művét összetörjük s a kereszténység romjain fölépítjük az új Magyarországot. De elfelejtik megmondani, hogy milyen is legyen hát az új Magyarország: magyar-e, vagy nemzetközi? Valóságos alapon nyugvó-e, vagy vallástalan? Azaz, hogy nem felejtik el. Nyíltan is megmondják a merészebbek, vagy az ügyetlenebbek, hogy őket a nemzetköziség és vallástalanság eszméi lelkesítik.

Az ily tapasztalatokra szent István bizonyosan megcsóválja fejét. Hisz ezek nem az ő magyarjai! De megcsóválja minden igaz magyar is, mert hisz a kozmopolitizmus és a vallástalanság szent István fiaitól mindenha távol állottak. Távol állanak most is. És ha látjuk, hogy e vad eszmék mégis közénk férkőztek, szomoruan kell bevallanunk, hogy nemzetünk fiai csenevészdednek. Megérünk maholnap tehát a Nirvánára.

Gyászruhába kell öltöznünk és sirnunk, az ének szerint:

Hol vagy István király,
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben
Teelőttem sirván.

Sirnunk kellene mindezek láttára. De nem sirunk. Ez az asszonyok fegyvere. Mi férfiak vagyunk. A haza tőlünk nem sirást és gyáva tétlenséget vár, hanem férfias cselekedeteket.

Félre tehát a gyávasággal! Elő a cselekedetekkel!

Ha látjuk, hogy az idegen szellem alássa szent István hitét, legyünk résen s koppintsunk a körmeire! Ha látjuk, hogy titkos aknamunkával akarja ellenőrzésünket kikerülni, robbantsuk föl azt, a megszentelt jog, igazság és okosság dinamitájával! Ha látjuk, hogy a pogány világot akarják Koppány utódaiként visszaállítani, vegyük kezünkbe a bátorság kardját, az elszántság mellvértjét s az élőhit sisakját s végezzünk röviden és komolyan az ellenel!

Mit sirunk s mit jajgatunk? Mindez hiábavaló. Ide erő, bátorság és határozottság kell! Aki habozik, inog, az álljon félre! Aki erőt és bátorságot érez, az álljon elő! Tüstént ki fog tisztulni a láthatár. Így tet! szent István is. Így kell tennünk nekünk is.

Szent István első apostoli királyunk napján fogadjuk, hogy mi semmiféle kozmopolita és vallástalan hangoknak föl nem ülünk, hanem hűséges magyarok és keresztények akarunk maradni. Fogadjuk, hogy szent István bölcs intézményeit megbecsüljük, azok fontartásáért, ha szükséges, tűzbe is megyünk. Nem fogjuk megengedni, hogy a pogány világot visszaállítsák, sem a tudo-

Természet és Isten-eszme.

(Dr. REINKE természettudományi előadásából, fordítás.)

(Folyt. köv.)

Az észben megadta Isten az embernek a szervet, hogy ténykedését és létét a természet írásjegyeiből kibetűzze; hogy őt magát felfoghatónak találja, bármennyire nem ábrázolható. Az ész az embernek eszköze, hogy az igazságot megtalálja; ő készíti az utat, mely az Istennek valóban nagy-szerű felfogásához vezet. Magasképzettségű szellemekben az ég, a tudomány által mutat az istenségre, alacsony, vagy elsatnyult fokán az emberi szellemi életnek mint természetes ösztön istenségben való hűhöz hajt. A bölcsélet, amennyiben kereszténynek nevezhetjük, az Isten megismerésének három forrását ismeri el: a természet forrását, a történelmi forrást, amint az a bibliában foglal-tatik és az érzésnek forrását, amelyből Kant az ő imperatívus kategoricusát levezeti. A gondos vizsgáltnak meg kell vallania, hogy e források közül egyik sem bir megcáfolhatatlanul bizonyító erővel, mert különben mindenkit, megkellene győznie, amint ez egy matematikai igazságra nézve áll. Egy atheista hasonló értelemben volna ostoba, ki előtt az egyszerű geometria tantételek bizonyító ereje nem világos, vagy aki egy arithmetikailag helyes számítás kényszerítő, bizonyító ereje elől elzárkózik. Ez áll az összes úgy nevezett isteni

érvekről, leginkább pedig arról, melyet Kant mint a legfontosabbat, hogy ne mondjuk egyedül bizonyosat állított oda, az erkölcsiről.

Elfelejtette e mellett kutatni azt, hogyan jelentkezik az erkölcsi bizonyíték (érv) olyan emberben, aki születésétől kezdve az összes többi emberek szellemi befolyásától izolálva lett; egy kísérlet, melynek keresztülvitele mindenestre nehézkes, ha nem lehetetlen, mely azonban Kant nézetének megvizsgálásához mégis elengedhetetlen. Ezt csak azért hoztam fel, hogy kimutassam, hogy az istenség bizonyítása a természetből bizonyító erő tekintetében nem áll a többi bizonyítások mögött, hanem azokkal egyenlő rangfokon áll. Engem mindég érdekelné látszik megismerni olyan nagy emberek nézetét, kiket a keresztény nevelés tradíciója és a keresztény tekintélyvallás lehetőleg kevésbé befolyásolt. Így nyilatkozik Mohammed Carlye: Ő látja, amit egyik vagy másik módon nyilván láthatóvá tettek az összes nagy gondolkodók, hogy ez az oly szilárdul összefoglaltnak látszó anyagi világ alapjában nem más, mint látható és érezhető bizonyíték az Isten mindenhatóságának és mindenütt való jelenlétének, egy árnyék, melyet ő az üres végtelenségnek keblére dobott semmi több. Hogy az Isten világuralma, mindenütt való jelenléte egy kimondhatatlan hatalomnak, megnevezhetetlen fényességnek és félelemnek az összes dolgoknak igazi ereje, lényege és valósága,

— az ezen férfiú előtt állandóan világos volt* Napoleonról ugyanaz a historikus a következő történeteket beszéli el, Midőn egyiptomi útjában az őt körülvevő tudósok nagyon elváltak foglalva annak fejtegetésével, hogy Isten nem létezhetik, így szólt Napoleon föltekintve a csillagokra: „Nagyon elmés uraim; de ki alkotta mindezt?” És Carlye hozzátesszi: „Az atheista logika mint a víz foly el tőle; a nagy tény merevedett az ő arcába: ki alkotla mindezt? Ő, mint minden ember, aki nagy vagy győztes lehet e világon, az összes zürzavarokon keresztül látja praktikus magvát minden dolognak és épen annak tart.”

Említésre méltó ellentétben áll ezekkel a nyilatkozatokkal az, amit Darwin Charles előhaladott korában isten-vallásáról mondott; ő, az aki a fajok eredetéről szóló híres könyvében élőlények első keletkezését kifejezetten Istennek egy teremtés-tényére vezette vissza. Darwin mondja magáról, hogy őt korábban érzése Isten létének szilárd meggyőződéséhez vezette, később azonban ez érzése elveszett; az ő nézete szerint ilyesféle benső meggyőzések és érzelmek nem is szolgálhatnak a nak bizonyítására ami valóban létezik. Hogy Darwin e dologban hogyan foglalt volna állást egy Descartes és Hune észokai mellett, az úgy látszik e nyilatkozatból ki nem vehető.

Az előzőleg elmondott további magyarázatokra szorul. Ha már Leibniz Istennek megismerését

mányok, sem a haladás, sem más hangzatos jelszavak leple alatt. Azt akarjuk, hogy szent István szelleme éljen közöttünk ezután is; ez hassa át a társadalmakat, a törvényeket, a családokat, az iskolákat, az ifjúságot, hogy békében és egyetértésben remélhessük az újabb ezer évet.

Föl tehát a nagy, nemzeti munkára! Tegye meg kötelességét mindenki a maga helyén! Hisz mióta volna hiba, bűn szent István hitét megvallani? Mióta volna bűn szent István nagy műve fölvirágoztatására törekedni?

És ha megtesszük mindnyájan kötelességeinket, melyeket hazánk és ker. nevünk reánk rónak, ha szent István méltó unokái leszünk, akkor nem fogunk a Nirvánába jutni. És Koppány unokái is lefojgják rövidesen vonni a konzekvenciát.

Vakáció után.

A nyár két hónapja a vakáció ideje. Akinek pénze van, fürdőkre megy; akinek nics, itthon pihen. Egy év idegfeszítő munkája után a pihenés mindenkép szükséges. Szükséges volna az a munkás részére is. De hát — erről ezidő szerint még nem beszélhetünk.

Két hónapig a községnél is szüneteltek. Ha nem is volt a község minden hivatalos tényezője vakáción, de az ügymenet a pihenés általános jellegét tüntette föl e két hóban. Az időjárás is elősegítette azt, a mennyiben az utcarendezéseket a turnusos esőzés megakadályozta. Itt is technikai obstrukció volt, amely csak egy kis munkát engedélyezett szemszurásból a Malea-utcában. Node mindenféle — szünetnek is vége szokott lenni. Nemsokára megkezdődik a munka. A községre elég munka vár.

A vízvezeték további előmunkálata, az aszfaltozás, a Malea szabályozása, hidépítés e patak alsó folyásánál, utca-kövezés, új fásítás, iskolák építése (községi) stb. A „kulturpalotáról“ nem szólok, mert ezt szükségtelen és céltévesztett költsékezésnek tartom.

A vízvezeték célszerű megoldása elsőrangú érdek. Jó volna azonban, ha az illetékes tényezők tiszta bort öntenének a pohárba már most azon alkotmányos költségekről, a melyeket e közhasznú létesítmény a lakosok nyakába szőz. Ha egy uri ház 4—5 szobás vízvezetéke — amint hirlük — évi 500 korona költséget okoz a ház-

főnek, ez bizony oly érzékeny boldogítás volna, amelyben nem sok köszönet volna. Az agyonboldogítás politikája sem jó, főleg, ha az nem okvetlenül szükséges, csupán azért, hogy modern városokat utánozzunk. Ez nem elég ok. A kényelem még kevésbé. Legfőlebb a betegségek és halálesetek apasztása. De hátha a vízvezeték mellett is ugyanaz marad a betegségek és halálesetek aránylagos létszáma, vagy még többre emelkedik véletlenül?

Az aszfaltozás oly szükséglet, amely ellen nemcsak nem emelhető kifogás pénzügyi szempontból, hanem mindenképen dicséretes gondoskodásnak nevezhető.

A Malea szabályozása szintén eminens kötelem. A járásbíróság hidján ezer meg ezer ember jár-ke. Nagy az idegenforgalom is. Ha ezek a patak mentén jobbra és balra végigtekintenek — amit önkénytelenül mindenki megcselekszik — valóságos nauseát kaphatnak. Vagy legalább is elmondják magukban: no, ezek a petrozsényiek gondolhattak volna már e rondaság eltüntetésére! A patak medrének rondasága valóban nem szolgál Petrozsény ázsiojának emelésére, sőt alkalmas és elégséges annak alapos leszállítására. Ily izléstelenséget eddig sem kellett volna megengedni. Legfőbb ideje, hogy a község a Malea-patak szélsővégeinek végét vessen s a partján lakó ház- és telektulajdonosokat is megvédje a további károsodásoktól.

A hidépítés, a melyről a „Zsilvölgye“ már két ízben irt, nem kevésbé szükséges. Akár a régebbi fahid helyén, akár a Livazényből jövő kolonia-uttal átellenben, de egyik helyen meg kell építeni, hogy az alsó kolonia összekötése megvalósuljon. A mostani félszeg állapot nem maradhat meg. Ha a község ezen pontja látszólag nem is esik annyira az érdekközösségbe, a forgalom itt is oly élénk lesz, mihelyt a hid fölépül, hogy arról most alig van fogalmunk. A főúton a torlódás megcsappan, az elgázolások megszünnének s a község más pontjain is pezsgő élet fog kisarjadni. Ebből a községre oly haszon származik, a mely megérdemli nemcsak a hidépítést, hanem az állandó figyelmet is.

A kövezés, az utak és utcák járhatóvátétele méltán sorakozik a többi létesítmények mellé. A hajdan híres sarat csak leírásokból s Petrozsény monografiájából fogjuk ismerni. A 2 éves csatornázás már eddig is elejét vette a közlekedés ebbeli nehézségeinek, de a kövezések és aszfaltozások megvalósítása után igazán kellemes lesz Petrozsényben lakni. És ha hozzávesszük, hogy rövid idő alatt a fűtőház is

kikerül a központból s ezáltal a levegő is tisztább lesz, el kell ismernünk, hogy a község atyái derekas munkákat végeztek néhány év alatt.

A fásítás már a néhai brassai társulatnak is kiváló gondját képezte. A gömbakácfa azonban szebb is, célszerűbb is. Mert hát az sem jó, ha a fák az égig akarnak nőni. Le kell őket nyesni. A Templom-utca maholnap pompás egy utca lesz. Ilyennek készül a livazényi főutca is. Kár, hogy a Kossuth-utca nem szélesebb. Fásításról itt — egy-egy pont kivételével — szó sem lehet.

Az iskolák építéséről most nem szólok. Erről és más holmikról máskor. Addig is konstatálni lehet, hogy hatalmas lépésekkel haladunk a városi jelleg felé. Ha mindezek meglesznek, akkor lesz értelme a községi atyák vakációjának is, mert tényleg erőt gyűjtenek mindezek keresztülvitelére. Reméljük is, hogy még egy vakáció megadja az erőt, a kedvet és a teljes sikert.

HIREK:

GONDOLATOK.

Vannak emberek, akik csak úgy tudnak kiütni a többi százezereiből, hogy oly eszme érvényrejtetésének állanak szolgálatában, amelynek pozitív valódiságáról maguk sincsenek meggyőződve, — sőt az eszme tiszta képével sem rendelkeznek, — mit szóljunk akkor valamely tanról??!

A modern istentagadó az annyit hangoztatott természeti kutatásaiban fog elvérezni.

Az istentagadó a mai kor alchimistája: — sohasem fog rájönni arra, amit akar, t. i., hogy Isten nélkül teremtsen meg a természetet.

Igaza lehet Darwinnak. Vannak ugyanis emberek, akikben visszamaradt az a jellegzetes természet. Avagy mi egyéb a mai logikátlan, meggyőződéstelen utánczás? . . . Szegény Darwin! Ha látná ezt, még jobban megrögződne fel-fogásában.

— Kinevezések. A Zsilvölgy rohamos fejlődése és a lakosság szaporodása az iskolák fejlesztését is szükségessé tette. Ennek a szükségnek tett eleget részben a vallás- és közoktatóügyi minisztérium, amikor a petrozsényi állami iskolánál egy tanerő, a petrilla-deákbanyai és lonyaytelepi iskoláknál két-két tanerő beállítását vette tervbe. A terv megvalósult, sőt már a tanító kinevezések is megtörténtek. Így a petrozsényi áll. elemi isko-

az ész alapján minden tudomány legfőbb feladatának tekinté, akkor e feladatot az egész természet, különösen minden állat és minden növény ezerszeresen élénk állítja.

A hasonlatosság a természet és az ember művei között azonban messze menő: mindkettőben az energiákhoz, a munkát végző erőkhöz valami láthatatlan járul, amely azokat irányítja és szabályozza. Ilyen hatását a láthatatlannak a láthatóra senki sem tagadhatja. Nemcsak az isteneszmében, mint a természetnek összekötő egységében jelentkezik az, hanem mutatkozik egyúttal a mindenséget mozgató minden erőben. Ezért nézzük a világ egységét gondolatilag egy láthatatlan elv (principium) tényének. Ezt már Pláto az ő Demiurgos-ában a világalkotónak tulajdonította.

Boyle, Demokritos követője, protestált a célszerűnek a célszerűtlentől való keletkezési lehetősége ellen, amit Empedokles tanított; szerinte az isteni a mechanismusnak összekapcsolása volt az eszméssel. Voltaire előtt az Isten egy megfontolással cselekvő művész volt, aki a természetet célszerűen eligazított szempontok szerint rendezte be. Ha mindazonáltal az ellenfelek merészkednek Istent egy asylum ignorantiae-nak, a butaság menedékhelyének nevezni, akkor Pláto, Leibniz és Voltaire rosszul járnak náluk.

Azt is mondják ugyan, hogy Isten fölösleges koholmány (fictis), hogy benne feltétele-

egyik ismeretlent a másik helyébe állítjuk, aminél még Newtonra is hivatkoznak. Mi azonban ép amaz ismeretlent symbolikusan (jelképíleg) Isten szóval jelöljük meg; és ami Newtont illeti, ámbár ő óvott és eltiltott a hypothesisektől, hogy ne engedjünk meg több okot a természet magyarázatára, mint amennyi tényleg van és a jelenségek magyarázatára elégséges; de az Isten feltételezését Newton nem nélkülözhetette, hogy a természet harmoniáját felfogja. A kő eséséből és a bolygók forgásából épen Newton következtetett egy láthatatlan erőnek működésére; az ember cselekedeteiből az ő láthatatlan szellemére; a természet tényeit egy láthatatlan Isten cselekedeteinek magyarázta. Azt véli, örültséggé tünne fel az, ha valaki a természet eredetét egy magasabb értelmiségből föl nem ismerné, vagy eltagadná.

Ha határozott órára a pályaudvarhoz megyek, hogy elutazzam, akkor testemnek e mozgása példa egy mérhető tömegnek helyváltozására egy láthatatlan értelmes erőnek behatása alatt.

Ilyen erőre következtethetnek cselekedeteimnek bármelyikéből, az írásból, beszédből, zenélésből stb. Előbb eszemét kellett volna elvesztenem, ha erre következtetni nem akarnék. Hogy egy láthatatlannak ilyen hatása a láthatóra az ember számára megmagyarázhatatlan marad, az nem ellentét a tényeknek valódisága ellen.

Emberies (anthropomorph) köyetelmény az,

hogy minden, ami való, megmagyarázható és megérthető legyen. Más természettudomány, más istenszemlélet nincs, mint emberies. Kényszerítve látjuk magunkat Isten elfogadására; őt a természet alkotójának fogjuk fel; de képzeletünk Istenről nem lehet.

„Az atya Isten egy fényességben lakozik, hová senki sem férközik“ mondja Pál apostól. A tudománynak a természet folyamában egy bennmaradó (immanens) értelmes istenakarattal van dolga és csak az elvonásban (abstraction) választja el a világrendí észt az anyagtól, amelyre kihat. A következtetés magunkból egy világrendí értelmességre a természetben csak egy valamivel további lépés, mint a következtetés saját értelmességéből másokéra.

Ha Istenre következtetünk a természetből, ez konstrukciója eszünknek egy a tapasztalásunkhoz való hasonlatossága alapján. Jogos-e ilyen hasonlatosság? Nem csalképe-e fantáziánknak? Nos, a fantázia jól ismer, nem kell csalképekhez vezetnie. A fantázia mint szellemi organum (szerv) adatott nekünk, hogy a hasonlósági következtetésekben a tapasztaláson tuelmelkedhessünk.

Csak ilyen fantáziai következtetések által juthatunk a vegytan tényeitől a molekulák és atomok fogalmáig, amelyek magukban fölismertelnek maradnak, amelyekről tapasztalásszerűen szemléletünk bajosan fog valahá sikerülni.

lához Báder Henrik, a petrilla-deákbányai iskolához Parlessak József és Sorbán Emma, a lónyaytelepi iskolához Válas János és Vutskits Gabriella nevezettek ki. A lupényi áll. el. iskolánál üresedésben levő tanítói állásra Röthy Emma nevezetett ki. Karácsonyi Kornél pedig, aki eddig a petrilla-deákbányai iskolánál működött a szentandrászi áll. el. iskolához nevezetett ki a vall. és közokt.-ügyi miniszter által.

— **Aug. 15-én,** Nagyboldogasszony napján szokatlan sok hívő jött zászlók mellett, egyházi énekek kíséretében Petrozsénybe. A számot megnövelték a Lónya felől jövő zarándokok, akik az idén először vettek részt ezen jámbor szokásban. Az ünnepi beszédet F e k e t e János káplán tartotta, azon áldásokról emlékeztetve meg, amelyeket az emberiség és főleg nemzetünk az Isten-anyának köszönhet. A szentmise után a hívek nemsokára ismét összegyűltek és lelkileg felfrissülve tértek vissza övéikhez.

— **Petrozsény nagyközség** tudvalevőleg elhatározta, hogy négy férfi tanerővel községi iskolát létesít. Erre azon dicséretes szándék indította, hogy az áll. el. iskolákba nem férő tanköteleseket az analfabétaságtól megmentse, miután a miniszterium az áll. iskolákat kellő mérvben nem fejleszthette. A szándék testet öltött, a képviselő testület a költségeket megszavazta s a pályázatokat kiíratta. Az állások, amelyekre csakis kitűnő, mint tanerők reflektálhatnak, szept. első napjaiban töltenek be.

— **Szokatlan vizsgák,** már t. i. nem a vizsga szokatlan, hanem az idő, amelyben tartattak. A község ugyanis a múlt iskolai év elején két, majd három tanerővel iskolákat nyitott meg ideiglenes jelleggel, amíg azonban a tanítás tényleg megkezdődhetett, jó néhány hónap telt el. Ennek pótlása csak úgy volt lehetséges, hogy az iskolaszék a tanévet megnyújtotta, parallel a honatyák munkájával. Az elnökség a vizsgákat aug. 16-án tartatta meg. Az eredmény szép volt s a kis csemeték, ha csak két hétig élvezhetik is az aranyzabadságot, de azon boldog tudatban ringatják magukat, hogy többet tudnak, mint a múlt ősszel és szept. elsején nagyobb osztályba léphetnek.

— **A javító érettségi vizsgálatok** a nagyzebeni állami főgimnáziumban szeptember 14. és 15-én tartattak meg.

— **A zsilvölgyi kirándulásoknak** az idén csakugyan befellegzett. Jul. és aug. hónapokban sikerült kirándulásokot szoktunk avanszirozni, mert hisz völgyünk igen szép kiránduló helyekben bővelkedik. A kirándulásokat egyik hétről a másikra töltük — a jobb jövő reményében — a folytonos esőzés miatt, míg végre az alkalmas napok leperdültek. Itt van az ősz s ezentúl legfőleg hivatalos kirándulások kerülhetnek szőnyegre.

— **Rossz benyomást tesz** minden józan (nem szabad-)gondolkodóra, ha a munkás kenyér-adójával, a tisztviselő az ő főnökével szembe helyezkedik, amikor a szabadság tulhajtott felfogásán kívül semmi oka sincs. Rendet, fegyelmet kellő engedelmesség nélkül föntartani nem lehet sem az iskolában, sem a családban, sem a társadalomban, sem az államban. Értjük a gr. Zichy-Werner affaeret. A basáskodást, a jogtalan elnyomást elítéljük, de mikor egy tanító legfőbb előjáróját nemcsak kritizálja, hanem állandóan gáncsolja, intentióit félremagyarázza s kartársait is hecceli; amikor az a tanító a törvény világos rendelkezése ellen cselekszik, agitál, azon célból, hogy előjárója iránt gyűlölséget, elégedetlenséget és forrongást támasszon csak azért, mert ő ezt is szabadságnak tartja és mert egy más Mecenának köpönyegébe fogozhatik: akkor, bocsánat, nem a szabadság védelméről, hanem forradalmi szellemről van szó és ki csodálkozhatnak (az elvtársak kivételével), ha az előjáró türelme is elfogy és radikális eszközökhöz nyúl? Ha egy altiszt vagy akár tisztviselő szembe áll igazgatójával, ellene mindenütt igaztalanul agitál, lázadást támaszt, akkor az az igazgató vagy hivatali főnök bizonyára utilapít köt a veszedelmes renitens talpára. Reméljük, hogy Werner ur is megkapja ezt az utilapít.

— **Megégett gyermek.** Körtvélyesi Vilmos bányász öt éves leánykája Erzsike f. hó 15-én gyufát gyújtott, amitől ruhája lángot fogott s oly

súlyos égési sebeket kapott, hogy 2 napi szenvedés után sebeibe belehalt. A szülőket gondatlanság nem terheli, mert egy őrizetlen pillanatban történt a szerencsétlenség, amíg az apa a major-ság után nézett. A jólelkű szülőket a csapás nagyon megrendítette.

— **Szaporodnak a gyilkosságok** nemcsak a külföldön, hanem édes hazánkban is. A szándékos emberölésekről, egyes v. kettes gyilkosságokról, egész családok kiirtásáról mind sűrűbben kezdünk olvasni, nemkülönben sűrű postablásokról, rablóbandák szervezéséről s más hasonló jókról. A gyilkosok, vezérek és értelmi bűnösök cinikusok maradnak, alig tanusítanak bünbánatot. Mondhatjuk, hogy alaposan megindultunk, veszedelmesen haladunk. És sejtjük, sőt állítjuk, hogy ez csak a kezdet kezdete. Lesz még másképp is, csak forduljunk el még jobban az Istentől és az ő törvényeitől. Csufooljuk csak ki a vallást és annak szertartásait. Adjunk csak rossz példát a népnek a vallás megvetésére vagy akadályozzuk meg minden lehető módon a vallás szerinti életet. Majd meglátjuk, hogy csakugyan lesz ez még másképp is.

— **Az idei termés,** azt hisszük, közelről érdekl. t. olvasóinkat. A földmivélsügyi m. kir. miniszter most adta ki az idejéről szóló jelentést. Örvedetesen értesülünk, hogy a szemes-termes jobban sikerült, mint a múlt évben, mert 2 millió mázsával több buza, félmillió mázsával több rozs, 2 és félmillió mázsával több zab termett mint a tavaly. A burgonya, kukorica és másfélék azonban gyengén sikerültek.

— **Szinészet.** Kiss Árpád szintársulata f. hó 9-én kezdette meg előadásainak sorozatát. Közönségünk várva várt egy jó társulatot, mely kellemes szórakozásban részesíteni. A társulat eme várakozásnak eléggé megfelelt, s reméljük, hogy a továbbiakban is megelégedésünkről számolhatunk be.

Szinre került eddig: „A medikus, Hódító keringő, A bolond, A muzsikusz leány, Sárga csikó, Nincs elvámolni valója?“, Nagymama, A herceg kisasszony, A sasok és Cigányszerelem“ valamennyi jó és összhangzatos előadásban.

Külön meg kell emlékeznünk primadonánkról: Dán Kátóról, ki minden egyes darabban kedvesen, művészettel játszott szerepét s mesésen fest rajta a szoknyanadrág, mely mindent eltakar.

Meghódította közönségünket Cs. Gyulai Gizi könnyed, discret játékával; Miklós Dóra, K. Kövi Kornél és Asbóth Lilitől több jó alakítást láttunk, nagyban hozzájárult az előadások sikeréhez.

Kedvelt színésznőinknek megfelelő és igen jó partnerei. Réthely Ödön, Csolnakossy Gyula, Kertész Lajos, Ács József és Liphay Lajos.

Kiss Árpád színigazgatónak köszönhetjük, hogy színrehozván a „Nincs elvámolni valója?“ bohózatot, alkalmunk nyílt meggyőződhetnünk arról, hogy van önézetünk, azaz sokan, sőt valamennyien felnőttek vagyunk.

Általában szintársulatunk pártolásra érdemes.

Közönségünk figyelmébe ajánljuk a Csolnakossy házaspár e hó 18-án tartatandó jutalomjátékát, mikor a Luxemburg grófja kerül színre.

NYILT-TÉR.
Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványvíz

ÜDIT-GYÓGYIT. ÜDIT-GYÓGYIT.

Vese- és hollyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykö- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult.

ORVOSILAG AJÁNLVA.

Főlerakat: Klein Testvéreknel Petrozsény.

AZ ÁSVÁNYVIZEK GYÖNGYE.
HURUTOS BÁNTALMAKNÁL
KIVÁLÓ GYÓGYDÍZ.
ÜDIT-GYÓGYIT !!!
REPATI VIZ

biztos sikerű gyógyszer mindennemű hurutos bántalmaknál. Felette kellemes üdítő gyógyvíz.

Főraktár:

Schäffer Mihálynál, Petrozsényben.

ELŐPATAKI-GYÓGYVIZ

BIZTOS HATÁSÚ
GYOMOR, VESE, MÁJ és
EPEBETEGSÉGEKNÉL
KIVÁLÓ BORVIZ!

Előpataki gyógyvíz

páratlan gyógyszer gyomor-, vese-, lép-, máj- és epebetegségeknél. - Főraktár:

Schäffer Mihálynál, Petrozsényben.

HEGYI LAJOS

— HIRDETÉSI IRODÁJA —
FOLYÓ ÉVI AUGUSZTUS HÓ 1-ÉN
BUDAPEST, VII. KIRÁLY-UTCA 67.,

— I. EM. ÁTHELYEZTETETT. —

Mindennemű hirdetések és reklámok felvétele az összes fővárosi, vidéki- és külföldi-lapok és naptárak részére eredeti árban. Költségvetések és árajánlatok díjmentesen.

Kiadó! Peck Fülöp mellett levő házban 2 szoba, kovács és kerékgyártó-műhely szeptember 1-től kiadó. Értekezni lehet: **Moga István** máv. kocsirendezőnél.

Kiadó lakás. Petrozsény Fő-utcáján a zárda mellett 1, esetleg 2 szoba azonnal kiadó.

— A czim megtudható e lap kiadóhivatalában. —

Eladó női kalapkészlet.

Körülbelül 200 drb női kalap, őszi, téli és tavaszi, részint készen, részint készíttetlen, a hozzá tartozó diszítésekkel együtt, más üzlet miatt, nagyon olcsón eladó.

Cím megtudható e lap kiadóhivatalában.

2663. sz. 1911. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. járásbíróságnak 1910. évi Sp. V. 1201. számú végzése következtében dr. Schaffer Hermann ügyvéd által képviselt Hausner József javára 658 kor. 49 fill. s járulékaik erejéig 1910. évi február hó 21-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 845 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: vendéglői berendezés nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a petrozsényi kir. járásbíróság 1910. évi V. 960/2. számú végzése folytán 658 kor. 49 f. tőkekövetelés, ennek 1910. évi július hó 7-ik napjától járó 50/0 kamatai, 1/30/0 váltódíj és eddig összesen 133 korona 06 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Lupény községben végreh. szenvedett lakásán leendő megtartására 1911. évi aug. hó 19-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitzüzetik és ahhoz szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak a venni meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Petrozsény, 1911. évi aug. 1. napján.

Biró János, kir. bir. végrehajtó

2329. szám 1911. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbíróság 1909. évi Sp. I. 280/2. számú végzése következtében dr. Ábrahám József ügyvéd által képviselt Krausz Ferenc javára 200 korona — fillér s jár. erejéig 1909. évi aug. hó 12-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 240 koronára becsült következő ingóságok u. m.: széna, épületek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a petrozsényi kir. járásbíróság 1910. évi V. 1262. számú végzése folytán 200 korona — fillér tőkekövetelés, ennek 1908. évi szept hó 24. napjától járó 50/0 kamatai, 1/30/0 váltódíj és eddig összesen 75 kor. 73 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Zsilkozyesd községben a végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására 1911. évi aug. hó 31. napjának délelőtti 11 órája határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Petrozsény, 1911. évi aug. 11. napján.

Biró János, kir. bir. végrehajtó.

2020. szám 1911. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a petrozsényi kir. járásbíróságnak 1911. évi 641/3. sz. végzése következtében dr. Ábrahám József ügyvéd által képviselt Juhász János javára 200 korona s jár. erejéig 1911. évi április hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1120 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsi, lószerszám, követelés nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a petrozsényi kir. járásbíróság 1911. évi V. 641/2. számú végzése folytán, 200 korona tőkekövetelés, ennek 1910. évi június hó 1. napjától járó 50/0 kamatai, 1/30/0 váltódíj és eddig összesen 145 korona 07 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Petrilla, községben, a végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására 1911. évi szeptember hó 2-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Petrozsény 1911. évi aug. 14. napján,

Biró János, kir. bir. végrehajtó.

Virág eladás!

Tassy Betz Géza ur tulajdonát képező egy drb. kaktusz, 2 citrom, 2 gránát-almafa és 16 drb. leander 40—50 évesek, helyszüke miatt eladók. Venni szándékozók Petrozsényben alulírott nál, mint megbízott — nál értekezhetnek.

— STANEK, —

a salgótarjáni köszénbánya
főkertésze.

ZÁMBÓ LAJOS

ács mester
Petrozsény

Elvállal mindennemű az építkezési szakmába vágó munkát pontos és gyors kivitelben. Készít költségvetéseket és tervrajzokat igen jutányos árak mellett. Lakása Petrozsényben a Malea-utcában van.

Eladó! Szurdokban a Barcsay-féle ház korcsma-helyiséggel és több melléképülettel együtt olcsón eladó. — Értekezhetni lehet e lap kiadóhivatalában.

Eladó ház, korcsmahelyiséggel.

Lupényben (Brája) a legforgalmasabb helyén a főuton egy korcsma, a hozzátartozó vendégszobákkal együtt eladó.

Értekezhetni lehet e lap kiadóhivatalában.

Gondoljatok jövőtökre. Szükség ellen az ember önmagát és hozzátartozóit úgy óvhatja meg kétségtelenül legjobban ha a

„BIOS”

Temesvári Kölcsönös segélyző Szövetkezet

biztosítási kötvényeit megveszi. — Mindenki biztosíthat itt magának tíz korona egyszeri beiratási díj, tizenkét korona évi tagsági díj, továbbá két korona esetenkénti elhalálozási járulék fejében már egy évi tagság után: halálesetre 2000 koronát, három évi tagság után keresetképtelenség esetén ötven korona havi segélyt, harminc évi tagság után hatszáz korona évi járadékot. Csekély havi járulék ellen mindenki biztosíthat leányának kétezer korona hozományt, fiának kétezer korona önállósítási támogatást. Ha a gyermek gondozója három évi tagság után meghal, megszűnnek a további befizetések és a leány 15-ik, a fiú 15-ik életévéig 30 korona járadékot kap, továbbá házasság illetve nagykorúság idején a teljes hozományt és önállósítási támogatást. Az intézet a legnagyobb biztonságot nyújtja. Az eddig biztosított összeg husz millióra rug. — Az állampénztárban 200.000 korona biztosítéki alap van elhelyezve.

Felvilágosítással és prospektussal szívesen szolgál: Vezérügynöki irodája Arad,

— VEZÉRÜGYNÖK: —

KÖKÉNYESSY J. KÁROLY

— Lipót-utca 6. szám. —

Ügyes és megbízható urak, mint üzletszerzők kerestetnek a fenti cím alatt.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy az összes idei **zöldség ujdonságokkal**, mátol kezdve minden nap frissen érkezett áruval szolgálhatok. Minden áru az aradi piaci áron lesz árusítva.

A zöldségpiacon a piros zászlóhoz friss tiszai és dunai-halakat szállítok rendelésre, ami ugyanott esz- közölhető.

Kérem b. pártfogásukat

Lutvak J.

aradi zöldség-nagykeresk.

MUNTYÁN TIVADAR

KÖNYVNYOMDA

PAPIRKERESKEDÉS

KÖNYVKÖTÉSZET

TELEFON 16. SZÁM.

PETROZSÉNY,

TELEFON 16. SZÁM.

Ajánlja kitűnő minőségű, a legmodernebb férfi- és női levélpapírjait, színes vagy fehér mintákban. Képes levelezőlapok gyönyörű kivitelűek, fényezett vagy matt színekben vannak raktáron. Mindennemű kereskedelmi és irodai papirokból nagy raktárt tart. — Divatos névjegyek, eljegyzési- és esküvői meghívók gyorsan és olcsón készítettnek. Hivatalos nyomtatványok a legszebb és legpontosabb kivitelben olcsón készítettnek el.